

Els arxius dels comitès organitzadors dels jocs olímpics.

PILAR CID LEAL*
DOLORS APARICIO GRANERO*

Resum: Es planteja l'existència d'un problema: el difícil accés a la documentació generada pels comitès organitzadors dels jocs olímpics, i es reivindiquen solucions.

Les dificultats vénen donades per diverses circumstàncies: la pròpia naturalesa dels comitès, que desapareixen quan finalitzen els jocs; el control insuficient que aquests organismes exerceixen sobre la documentació en previsió de la seva futura conservació; la manca de normatives sobre el tema per part del Comitè Olímpic Internacional, autoritat suprema del Moviment Olímpic i dels seus representants en els diferents països, els comitès olímpics nacionals i manca de lleis i reglaments nacionals que regulin aquests tipus d'arxius.

Tot això provoca que els documents dels comitès estiguin escassament controlats, es dispersin i fins i tot, que part d'aquests desapareixi, dificultant així l'accés a unes fonts fonamentals per a l'estudi dels jocs olímpics.

Introducció

Durant tot el segle XX, i especialment a partir de la Segona Guerra Mundial, el protagonisme de l'esport no ha parat de créixer. Avui dia "...nadie discute la trascendencia y la ubicuidad del deporte en el siglo XX. La educación deportiva, los equipamientos deportivos, la arquitectura deportiva, el periodismo deportivo y el espectáculo deportivo ocupan un lugar predominante en la vida de las naciones modernas.(...) El deporte ocupa más espacio en nuestros periódicos y tiene mayor número de lectores que la política nacional y la internacional juntas..." [MANDELL, Richard D., 1986].

* Documentalistes del Centre d'Estudis Olímpics de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Lligat a aquest fenomen de l'interès creixent per l'esport, la documentació esportiva de tot tipus (i en els darrers anys, en múltiples suports) ha experimentat un "boom" extraordinari que ha conduït els documentalistes, serveis d'informació i documentació i organismes esportius especialitzats, a afrontar continuats reptes per al seu control.

Les persones i organismes implicats professionalment en el món de l'esport coincideixen en el fet que, per realitzar de manera eficaç el seu treball (i contribuir així en el bé general de l'esport), és necessària una circulació fluida de la informació i la documentació especialitzada.

Les publicacions que tracten la problemàtica de la informació i documentació esportiva són abundants. En els congressos/ jornades /simposis nacionals i internacionals sobre l'esport en general i la documentació esportiva en particular, el tema de la col·laboració per fer possible l'intercanvi d'informació és present de forma constant.

Són moltes les persones i organismes preocupats pels problemes de la identificació, localització, adquisició, tractament tècnic, preservació i difusió de la documentació esportiva, concretament la documentació científica. Aquesta preocu-

Sigles

- AOI	Acadèmia Olímpica Internacional.
- COI	Comitè Olímpic Internacional.
- COJO	Comitè Organitzador dels Jocs Olímpics.
- CON	Comitè Olímpic Nacional.
- CONI	Comitato Olimpico Nazionale Italiano.
- COOB	Comitè Olímpic Organitzador Barcelona'92.
- FI	Federació Internacional (esportiva).
- IASI	International Association for Sports Information.
- ICSSPE	International Council for Sport Science and Physical Education.
- JO	Jocs Olímpics.
- LAOOC	Los Angeles Olympic Organizing Committee.
- MO	Moviment Olímpic.
- SIRC/CDS	Sport Information Resource Centre / Centre de Documentation pour le Sport.
- SLOOC	Seoul Olympic Organizing Committee.
- SOSPI	Seoul Olympic Sports Promotion Foundation.
- USOC	United States Olympic Committee.

pació es tradueix en la posada en marxa de col·laboracions (nacionals i internacionals) força interessants.¹ Però, malauradament, no sempre aquestes compten amb el suport eficaç de les institucions per a les quals treballen les persones implicades (o els organismes superiors que engloben aquestes institucions), i els contactes i col·laboracions es donen, en nombroses ocasions, amb més bona voluntat que no pas amb facilitats i recursos.

Sobre informació, documentació i comunicació esportiva s'ha escrit molt, però no tant sobre una part important d'aquesta: ens referim a la documentació olímpica.

I concretament a un apartat de la documentació olímpica dediquem aquest article: a la documentació generada pels comitès organitzadors dels jocs olímpics (COJOs), concentrant-nos en un aspecte: el de la dispersió dels documents que componen l'arxiu d'un COJO, aspecte que (incomprendiblement, segons la nostra opinió), no sembla suscitar gaire atenció per part dels especialistes en documentació esportiva en general i olímpica en particular.

Les línies següents, més que omplir un buit en el tema, pretenen ser una reflexió sobre aquest, en uns moments en què encara són pròxims els Jocs de la XXVa Olimpíada.

1. Un dels projectes internacionals de més transcendència, des del nostre punt de vista, és l'SPORT/IASI: es tracta de contruir una base de dades esportiva veritablement internacional, en la qual participin centres de molts països. El projecte està orquestrat per la *International Association for Sports Information* (IASI). IASI és la màxima entitat d'àmbit mundial en el camp de la documentació esportiva. Membre de ple dret del *International Council for Sport Science and Physical Education* (ICSSPE) –organisme de nivell A de la UNESCO–, aquesta organització sense ànim de lucre centra els seus treballs en la informació i documentació esportiva (no periodística).

IASI té connexions amb la FID, ISO, IFLA i coopera àmpliament amb la UNESCO. Té comitès especialitzats en el treball sobre fonts d'informació, terminologia, thesaurus, classificació i documentació. IASI recomana sempre la cooperació entre centres esportius de documentació i informació.

Actualment, IASI agrupa 63 centres de documentació esportiva. Dins d'aquests, els centres nacionals analitzen la literatura dels seus respectius països d'acord amb unes regles elaborades conjuntament. Els registres són enviats en anglès i en codi màquina al centre internacional elegit com a nucli central d'aquest sistema (i que actua com a part administrativa de la base de dades): el Sport Information Resource Centre/Centre de Documentation pour le Sport (SIRC/CDS) del Canadà, que és un centre de documentació de reconegut prestigi internacional.

Com a contrapartida a la seva col·laboració, els centres nacionals obtenen la base de dades completa, lliure de despeses (cada país contribueix conforme la seva producció i rep la producció total).

Com ja és sabut, la construcció de grans bases de dades suposa una inversió i uns esforços considerables, per això per a molts països poc desenvolupats constitueix un projecte impossible. D'altra banda, les bases de dades que pretenen abraçar un àmbit realment internacional es troben limitades per diverses circumstàncies i, finalment acaben recollint, fonamentalment, la literatura d'una àrea concreta. Projectes com SPORT/IASI poden constituir una solució a aquest problema: per un costat, els costos de producció es reparteixen considerablement; cada país participant rep la base de dades sencera, al marge del nombre de registres enviats per aquest país; la col·laboració de diversos centres nacionals assegura la diversificació de la literatura recollida; finalment, la qualitat de l'anàlisi documental augmenta, ja que és cada país el més adequat per al tractament de la seva pròpia documentació.

1. Definició de documentació olímpica

Definirem *documentació olímpica* com:

Aquella documentació que, produïda pels organismes integrants del Moviment Olímpic, entitats vinculades o que hi col·laboren i investigadors, tracta l'olimpisme (és a dir, la base ideològica), el Moviment Olímpic (l'organització de l'olimpisme), i els jocs olímpics (la manifestació més coneguda de l'olimpisme), en qualsevol dels seus aspectes –des de qüestions filosòfiques fins a tècniques d'entrenament específiques–.²

És impossible tractar en un sol article tot el conjunt de la documentació olímpica. Ens concentrarem aquí entorn a una problemàtica específica que planteja la documentació generada per les activitats d'un comitè organitzador: l'escàs control existent sobre aquesta i la seva dispersió i àdhuc la pèrdua, un cop el COJO desapareix. El tema serà tractat, des dels Jocs de Roma'60.³

2. Què són els Comitès organitzadors dels Jocs Olímpics (COJOs).⁴

El COJO és l'òrgan d'execució per a l'organització d'uns jocs olímpics. És l'encarregat de resoldre tots els problemes materials de l'organització. Quan finalitzen els JO, el COJO es dissol.⁵

El gegantisme que han anat adquirint els JO (sobretot els d'estiu), fa impenable la improvisació en tot allò que fa referència a la planificació i desenvolupa-

2. Aquesta definició és una proposta personal de les autores d'aquest article.

3. L'elecció d'aquesta data no és un caprici. Es a partir d'aquesta XVIIa edició que els JO inicien una nova singladura, i esdevenen veritablement universals, fins arribar al gegantisme que avui coneixem.

A més, les poques dades de què disposem de les edicions anteriors sobre el tema de la documentació ens impideix poder parlar-ne amb un mínim de rigorositat.

4. Atès que els Comitès d'Organització de cada edició reben diversos noms, és habitual d'utilitzar l'acrònim COJO per definir-los en conjunt.

COJO prové del francès (Comité d'Organisation des Jeux Olympiques). En anglès és OCOG (Organizing Committee of the Olympic Games), però les qualitats fonètiques de COJO sobre OCOG fa que s'utilitzi més comunament el primer acrònim.

5. Segons la *Carta Olímpica*, capítol 5, secció 1, art. 39: "La organización de los Juegos Olímpicos será confiada por el COI al CON [Comité Olímpico Nacional] del país de la ciudad anfitriona, así como a la propia ciudad anfitriona. El CON creará a estos efectos un Comité Organizador (COJO), que desde el momento de su constitución estará en comunicación directa con el COI, del que recibirá las instrucciones.

El COJO estará dotado de personalidad jurídica.

El órgano ejecutivo del COJO debe estar compuesto por:

- el o los miembros del COI en el país,
- el presidente y el secretario general del CON,
- al menos un miembro representante de la ciudad anfitriona y designado por ella.

El órgano ejecutivo podrá además incluir a representantes de las autoridades públicas, así como a otras personalidades.

Desde su constitución hasta el momento de su disolución, el COJO estará obligado a desarrollar todas sus actividades de conformidad con la *Carta Olímpica*, con el contrato estipulado entre el COI, el CON y la ciudad anfitriona y con las instrucciones de la Comisión Ejecutiva del COI..."

[COMITE OLIMPICO INTERNACIONAL, 1992].

ment d'aquests. D'aquí que els últims COJOs siguin grans aparells administratius, on treballen centenars de persones i que generen una quantitat enorme de documents.⁶

3. La documentació dels COJOs

3.1. Documents que generen

En primer lloc, intentarem identificar grans categories de documents generats per un COJO en el transcurs de la seva gestió i, dins d'aquestes, enumerarem alguns dels més significatius que hi podem trobar (sense excloure cap tipologia documental –característiques físiques, intel·lectuals, nivell informatiu, etc.–).

1. Documentació informativa i promocional.

- Informes oficials finals.⁷
- Plans directors.
- Informes periòdics d'actuació que el COJO envia al COI.⁸
- Informes, guies, fullets, etc., explicatius que es remeten a les FIs i als CONs que hi participaran.
- Documents informatius, formatius, promocionals i propagandístics diversos dirigits als membres de la Família Olímpica, mitjans de comunicació i públic en general.

2. Documentació administrativa i de gestió de caràcter intern.

- Documentació relativa a un COJO com a personalitat jurídica.
- Disposicions tècniques. Resolucions d'actuació (que fan referència, per exemple, a horaris, calendaris, control i direcció de cada esport, els llocs de competició, instal·lacions tècniques, material esportiu, equipament divers,

6. La complexitat dels COJOs ha anat creixent paral·lelament al gegantisme que han adquirit els JO. De fet, després de la 2a Guerra Mundial, només tres celebracions han estat lluny d'aquest fenomen: Londres 1948, Helsinki 1952, Melbourne 1956. Aquest gegantisme contrasta amb la indiferència que van tenir els primers Jocs (pràcticament gairebé tots abans de la 2a Guerra, amb l'excepció de Berlín 1936).

7. L'Informe Oficial d'un COJO és un dels documents més emblemàtics de la institució i d'uns JO. En aquest es descriuen, amb detall, totes les facetes de l'organització i desenvolupament dels Jocs, i s'hi inclouen els resultats de cada competidor. El COI obliga a la confecció i distribució d'aquest informe entre els membres del Moviment Olímpic, en el termini dels dos anys següents a la clausura dels Jocs.

8. El COI és l'autoritat suprema del Moviment Olímpic. El MO agrupa sota aquesta autoritat organitzacions, atletes i altres persones que accepten guiar-se per les disposicions de la *Carta Olímpica*. El criteri de pertànyer al Moviment Olímpic és el reconeixement del COI.

La *Carta Olímpica* és "...el código que resume los principios Fundamentales, las Normas y los textos de aplicación adoptados por el COI. Rige la organización y el funcionamiento del Movimiento Olímpico y fija las condiciones para la celebración de los Juegos Olímpicos." [COMITE OLIMPICO INTERNACIONAL, 1992].

sobre personal tècnic necessari, seguretat, allotjament, serveis a participants...).

- Documents que estipulen contractes i compromisos (p.e. entre el COJO, i el COI, el CON i la FIs, patrocinadors...).
- Informes tècnics i científics en què s'avaluen diferents aspectes dels JO (p.e. l'impacte econòmic) i que serveixen al COJO per poder prendre decisions sobre les seves actuacions.

Una de les característiques comunes (de fet, la més destacada) dels documents del primer grup és que aquests –ja hagin estat publicats o no–, permeten (encara que no fàcilment), el seu accés i consulta. Les restriccions d'aquesta consulta vénen donades pels problemes derivats del nombre d'exemplars que existeixen, de la forma de distribució, etc., però no perquè el seu contingut sigui de caire reservat.

Contràriament a això, els documents del segon grup són privats, d'ús intern de la institució i als quals els usuaris i investigadors no tenen accés.

On es troba aquesta documentació?. En principi, mentre el COJO existeix, a la pròpia institució. A més les del primer grup circulen –més o menys àmpliament– entre institucions esportives, acadèmiques, de documentació, mitjans informatius, algunes es posen a la venda, etc.

Tanmateix, una vegada dissolt el COJO, ¿què passa amb tota la documentació que ha generat i que constitueix l'arxiu de la institució?.⁹ Aquest és el problema fonamental al qual volíem arribar.

3.2. L'accés a la documentació

Després de la desaparició d'un COJO, la documentació que ha generat es dispersa físicament entre diverses institucions, com són, per exemple: fundacions (com ara l'*Amateur Athletic Foundation* de Los Angeles, la *Seul Olympic Sports Promotion Foundation* de Seül, la futura fundació que s'està creant per albergar el fons de Barcelona'92, etc.); biblioteques universitàries que contenen col·leccions especials (com és el cas de la *Avery Brundage Collection* a la Universitat d'Illinois); CON; arxius nacionals, etc.

Així mateix, podem localitzar documentació dels COJOs a biblioteques especialitzades en esport (on han arribat per diverses vies de distribució); biblioteques nacionals, etc.

En cap dels casos estudiats el fons ha passat íntegrament i conservant l'ordenació existent en el COJO, a una altra entitat a fi que aquesta gestioni la glo-

9. Adoptem com a definició d'arxiu la següent: "In most countries with long-standing archives traditions, particularly in Europe, the world archives (in German Archiv, in Spanish archivo, in Italian archivio, in Russian archiv, etc.) designates «all documents, whatever their age, format or material composition, that are produced or received by any physical or moral person or by any public or private service or organization in the performance of their activities»". [DUCHEIM, Michel, 1983]

balitat de la col·lecció. I el que és més greu, al nostre entendre, no és la dispersió física en si, sinó el fet que abans que aquesta es produeixi no s'hagin adoptat unes mesures per tenir-la descrita, controlada (bibliografies, inventaris, etc. en paper o en suports magnètics o òptics...)¹⁰

Passats uns JO, és possible per a un usuari interessat localitzar els documents "oficials" i, en general, els de caràcter no reservat. Encara que accedir a la totalitat dels documents no es feina fàcil, hi ha diverses fonts que ens seran molt útils. A més de les citades en les línies anteriors, ens referim al *Musée Olympique, Bibliothèque et Centre d'Études Olympiques* (del COI) a Lausanne, el mateix COI, la Biblioteca de l'*Academia Olímpica Internacional* a Olímpia, el *Carl Diem Institut* a Colònia, etc.¹¹

En canvi, literalment es "perd la pista" de molts dels documents del segon grup, això és, els reservats. On van a parar?. Podem trobar-ne alguns en els arxius nacionals o en els arxius de la ciutat amfitriona; formant part dels arxius –privats– de les institucions públiques i privades amb les quals el COJO va mantenir compromisos i també, malauradament, en domicilis particulars de persones que van treballar en el COJO.

Sobre aquest aspecte de l'escàs control de la documentació dels COJOs s'ha dit ben poca cosa fins a aquest moment. Per ser més exactes: es parla molt de la importància que la documentació dels comitès organitzadors té per estudiar els JO, i del difícil accés i adquisició que plantegen les seves publicacions.¹² O sigui, es mencionen sovint els documents "oficials" d'un COJO, és a dir, dels

10. Parlar del control bibliogràfic de les publicacions (ja no diguem d'altres documents) dels COJOS sembla difícil. Direm només que avui dia solament tenim notícia d'una bibliografia que reuneix tots els documents publicats d'un COJO: els de Calgary'88. El treball fou portat a terme per una bibliotecària, Gretchen Ghent, i actualment és consultable a la base de dades SPORT.

11. En general, si la investigació en la qual treballem pretén ser exhaustiva, la consulta d'una sola d'aquestes fonts no serà suficient. Haurem de recórrer a diverses, perquè cap garanteix la reunió exhaustiva de tota aquesta documentació (ni tan sols el COI, hem pogut comprovar-ho *in situ*).

12. Respecte a aquesta afirmació, citarem, com a exemples, dos opinions d'autors destacats:

* Bill Mallon

"... Finding publications of COJOS is extremely difficult because after a COJO has done its job, organizing the Olympic Games, it usually is disbanded..."

I torna a referir-se a aquesta dificultat quan parla de les publicacions periòdiques: "...Many of the COJOs have published magazines or journals for various periods before the Olympic Games. As are all publications of the COJOs they can be extremely difficult to locate because COJOs, after they have finished their task of organizing the Olympic Games, usually disperse quickly..." [MALLON, Bill, 1984]

* Wilson i G. Ghent

"The most authoritative sources of descriptive information about the Olympic Games are publications of the International Olympic Committee, Olympic Organization Committees and National Olympic Committee (...)

Organizing Committees which are awarded the right to stage the Olympic Games generate dozens of publications. Prior to the awarding of the Games, the organizing committees published a bid book, a technical manual and sometimes video programmes for the information of the IOC members. After the Games are awarded, organizing committees publish regular progress reports to the IOC, publicity and general information brochures, ticket information, press guide catalogues of cultural events associated with the Games, one or more magazines, graphic manuals, a plethora of guides outlining transportation, medical and language services, programmes for each sport competition, and of

publicats i distribuïts, però no els documents administratius, de gestió, que són més abundants que els primers i que acaben dispersant-se i perdent-se no únicament en dissoldre's el COJO, sinó fins i tot durant l'existència d'aquest.

Que potser aquests últims no tenen importància? Nosaltres pensem que sí, i molta. Partim de la base de l'existència de dos grans blocs que formen part d'un tot: l'arxiu del COJO, i que la dispersió i àdhuc la desaparició de part d'aquesta documentació afectarà la finalitat d'un arxiu, i en general, la credibilitat d'un COJO com a font d'informació fonamental per entendre i estudiar uns jocs olímpics.¹³

Per molts documents oficials i públics que es conservin, aquests només ens oferiran un panorama parcial del que ha estat l'activitat d'un COJO. Per poder estudiar-la en la seva globalitat, per plantejar fins a les darreres conseqüències del que per a una ciutat seu han significat uns JO i, en última instància, per estudiar la història i incidència global dels JO al nostre segle, cal disposar també d'aquestes fonts documentals que un dia van ser reservades, altrament, acabarem conformant-nos amb conèixer solament allò més anecdòtic d'uns JO.

L'anècdota i el menys compromès. En uns JO es veuen implicats molts interessos, a més a més, dels esportius: polítics, econòmics, socials, culturals... La documentació oficial o aquella a la qual podem accedir més o menys fàcilment és la que ens sol oferir una imatge més favorable als JO, de manera que s'amaguen, en general, els aspectes negatius que, no cal dir-ho, també existeixen.¹⁴

course, the final report called the *Official report* (...). The major problems which arises with these organizing committee publications is that the can be very difficult to acquire. Organizing committees usually publish only enough copies to satisfy the needs of the Olympic Family and few libraries, excluding NOC libraries around the world, have comprehensive collections...". [SHOEBRIDGE, Michele (ed.), 1992].

13. "We keep archives because they are our memory. Just as individuals disfunction without a memory so do organizations. Without archives organizations, people and societies have no perspective on which to base planning, nothing to prevent them repeating mistakes, no expertise or knowledge except what people remember (perhaps inaccurately), no way of proving entitlements or ownership or of accounting for their actions" [SCHWIRTLICH, Anne- Marie, 1990].

14. Les dimensions organitzatives, econòmiques, de comunicacions, urbanes i culturals (a part de ser un fenomen cultural en sí mateix) d'uns JO són tan grans que tenen unes enormes repercussions en les ciutats i en els països on se celebren. Aquestes s'enfronten a reptes de planificació, tecnològics, comunicatius, etc. i també de finançament. Mitjançant la ciutat que organitza uns JO, es projecta una imatge internacional del país organitzador, de la seva personalitat cultural i política, dels seus traçats econòmics, socials, etc.

També internacionalment les repercussions són de considerables proporcions, donat el gran nombre de països participants i dels intercanvis de tot tipus que es produeixen entre ells. De fet, avui dia, els JO constitueixen un dels esdeveniments pacífics internacionals amb més influència als nostres temps, sense comparació amb altres esdeveniments internacionals d'alta competició que es produeixen periòdicament.

Són moltes les opinions favorables a l'existència i celebració dels JO, i també són abundants els judicis contraris. De totes formes, ens agradin o no, la realitat és que són un fenomen molt complex, que contenen molts aspectes positius i negatius i que per això és difícil mantenir postures intransigents tant en un sentit com en un altre.

"Els Jocs constitueixen un exemple destacat d'aquest gran fenomen de la cultura moderna que és l'esport esportiu. (...) s'atribueixen als Jocs Olímpics un conjunt de valors culturals que trascendeixen clarament la pràctica cultural esportiva. Els Jocs es refereixen a valors i experiències històriques excepcionals que permeten associar el seu desenvolupament, —especialment la seva simbologia—, als grans fenòmens polítics i a les relacions internacionals". [MORAGAS I SPA, Miquel, 1992].

3.3. Necessitat de control

Sembla inconcebible que, tractant-se d'un volum tan ingent de documents i atesa la gran importància dels seus continguts, els organismes i persones implicades en l'organització d'uns JO no parin més atenció en el control i conservació d'aquesta documentació.

Per començar, el propi COI no intervé en el tema (almenys oficialment). A la Carta Olímpica no s'especifica res sobre aquest. A la darrera edició d'aquesta, la norma 60 (publicacions) de l'apartat III del capítol V, explicita els documents que el COJO ha de publicar, a qui ha d'enviar-los i quan, [COMITÉ OLÍMPICO INTERNACIONAL, 1992]. És a dir, parla de generació i distribució d'alguns documents, però no diu res que faci referència al control i conservació d'aquests.

Al marge d'aquest punt, no n'hi ha cap altre que parli de la documentació. Segons paraules de Andrea Oliveras, (bibliotecària del *Musée Olympique, Bibliothèque et Centre d'Études Olympiques*), no hi ha cap normativa sobre el tema per part del COI, el responsable de tota la documentació és el propi COJO i, un cop dissolt el Comitè Organitzador, els CON haurien de fer-se responsables de la documentació.

En segon lloc, els COJOS no solen, durant la seva existència, parar gaire atenció a la creació de serveis (efectius) d'informació i documentació que s'encarreguin de recopilar i organitzar tota la documentació que l'entitat va generant, amb la qual cosa s'assegura una correcta transferència de la documentació a una altra institució una vegada dissolt el COJO.

Pel que fa als CON, el seu paper i importància en el panorama esportiu de cada país és molt diferent. Per exemple, existeixen CON molt actius quant al tema de la informació i documentació esportiva com el *Comitato Olimpico Nazionale Italiano* (CONI), el *United States Olympic Committee* (USOC), etc., però en la majoria de casos, són estructures merament administratives, amb pocs recursos i que, per tant, poca cosa poden fer en el tema de la documentació.

3.4. Els casos de Los Angeles'84, Seul'88 i Barcelona'92

Si bé és cert que en les darreres olimpíades, els COJOs mostren un creixent interès pel control de la seva documentació (cosa que es desprèn d'alguns dels seus escrits, encara que no de l'Informe Oficial), aquest està encara lluny de ser una realitat. A continuació proporcionarem les tres darreres experiències dels JO d'estiu que, al nostre entendre, corroboren el que hem dit fins ara.

Los Angeles'84

Els JO de Los Angeles van generar un superàvit de 223 milions de dòlars, 93 dels quals foren destinats al sud de Califòrnia per donar suport a la comunitat que, de forma tan entusiasta, havia col·laborat amb els JO. La *Amateur Athletic*

Foundation fou creada per administrar aquest romanent. La Fundació es dedica fonamentalment a:

- Concedir beques a joves organitzacions d'esports.
- Iniciar els seus propis programes esportius.
- Gestionar el *Paul Ziffren Sports Resource Center*.

La Biblioteca del *Paul Ziffren Sports Resource Center* està especialitzada en esport. D'entre el seu fons destaca la important col·lecció de documents olímpics, entre els quals es troben: diverses dotzenes d'històries reals transcrites, d'entrevistes amb 100 persones de la plantilla de *Los Angeles Olympic Organizing Committee* (LAOOC), i més de 400.000 pàgines de documents interns del LAOOC (que s'estan passant a suport òptic) [WILSON, Wayne, 1991].

Però aquest no és l'únic centre que aplega material del LAOOC. La Biblioteca de la University of California reuneix també una col·lecció de materials produïts pel LAOOC, completament inventariada: correspondència interna, informes, documents d'estratègia, publicacions, 1.400 vídeos, entre d'altres. No hi ha coordinació entre les dues institucions.

Abans de celebrar-se els JO no era gens clar el destí de la col·lecció del LAOOC. A l'Informe Oficial tampoc no apareix cap informació referent al control d'aquesta (de fet l'única menció quant a documentació és una llista curta de publicacions del LAOOC –les exigides pel COI–). [COJO Los Angeles'84, 1985].

Seül'88

Sota la planificació del *Seoul Olympic Organizing Committee* (SLOOC), l'any 1981 es va inaugurar una biblioteca, la funció principal de la qual seria la de recollir informació que el Comitè necessitava per a la planificació, organització i execució dels JO. La Biblioteca actuava alhora com a dipositària i centre de documentació per a la recollida, organització i administració de tots els materials produïts per l'SLOOC i departaments governamentals.

El 1989 l'SLOOC es va dissoldre i el seus recursos foren transferits a la *Seoul Olympic Sports Promotion Foundation* (SOSP). La Biblioteca constitueix en aquests moments una sub-unitat del *Olympic Memorial Project Bureau*. "The Library, therefore, has lost its official status as an agency for the collection of Olympic related resources. Since its annual acquisition budget is very small and no official channel is given to the library to gain access to the information resources of future Olympics, the Library is now more of a dead archive for the 24th Olympiad in Seul than a live and on-going special collection that could continue to support the Olympic-related scholarship." [LEE, Soon-ja, 1991]

En el cas de Seül sí que es va tenir en compte, que des dels començaments de l'SLOOC, hauria d'existir una unitat d'informació i documentació que s'encarregués de recollir i controlar la col·lecció que s'anava produint. El problema va arribar una vegada acabats els JO i amb aquests, l'ajut financer a la Biblioteca.

Teòricament en aquesta biblioteca es conserva l'arxiu de l'SLOOC, però no sabem si es tracta de l'arxiu complet: la institució no ens ha proporcionat, malgrat la nostra insistència, cap dada més. No hi ha cap inventari de la col·lecció.

Barcelona'92

En la primera edició del *Plan director* del COOB'92 (abril 1988), sortia consignat, el projecte que portava per títol "Archivo y fondo documental". Els principis bàsics que el COOB'92 es proposava amb aquest projecte eren:

- Per un costat, donar suport a les diferents divisions del Comitè.
- Per l'altre, crear el fons documental del COOB, que a la vegada tenia dues finalitats:
 - Ajudar a l'elaboració de la memòria final dels JO.
 - Ser el testimoni històric dels Jocs de Barcelona.

Per aconseguir aquests objectius es va crear el servei de documentació del COOB. Aquest servei, dividit en un centre de documentació i en un arxiu, facilitava la documentació necessària als membres de l'organització, i alhora vetllava per la conservació de la documentació generada amb motiu dels JO, inclosa la de l'època de candidatura [CASADÓ, Xavier, 1992?].

Si bé aquesta era la planificació inicial, la realitat no s'ajusta exactament, tal i com hem anat comprovant amb les nostres relacions amb el COOB'92 al llarg de bastants mesos.

En primer lloc, aquest servei ha funcionat amb escàs personal –concretament una o dues persones, segons l'època–, la qual cosa n'ha dificultat enormement el treball, malgrat el gran esforç d'aquestes persones. D'altra banda, les divisions no sempre hi han col·laborat plenament, i part de la seva documentació no ha arribat a aquest servei. Al novembre de 1992, el servei estava recopilant i inventariant la documentació dels departaments del COOB, a fi que, una vegada ordenada, es pogués transferir a una fundació creada amb aquesta finalitat per gestionar la col·lecció. Teòricament l'esmentada fundació havia d'inaugurar-se al febrer de 1993.

Conclusions

En primer lloc és necessari que el COI prengui resolucions sobre el tema del control i conservació de la documentació dels COJOs i que la Carta Olímpica estableixi, com a mínim, alguns punts bàsics a seguir.

Atesa la gran importància que per als JO i l'Olimpisme en general té la conservació de tota la documentació pertinent, la qual inclou la dels COJOs, ens sembla poc adient que no digui res al respecte, tenint en compte a més que des de fa temps manifesta obertament la seva opinió sobre altres tipus de docu-

ments com són els museístics, invitant tots els països a la creació de museus esportius.¹⁵

En segon lloc, seria convenient que els futurs COJOs (encara sense comptar amb directrius del COI), tinguessin una actitud més respectuosa cap a la seva pròpia documentació, i prenguessin consciència que només ells en poden assegurar la recopilació, catalogació i inventari exhaustiu.

Per poder garantir tot això, des del moment mateix de la seva constitució, el COJO, hauria de plantejar-se la creació d'un servei de documentació, definir molt bé els objectius d'aquest i com abastar-los, sense oblidar-se de dotar-lo d'un pressupost realista que permeti una infraestructura tècnica i un personal adequat. A més, el COJO hauria de fer un seguiment del servei i vetllar pel al correcte funcionament d'aquest.

Sabem que això és difícil, a causa, en part, de les característiques pròpies d'un comitè organitzador: la curta durada d'aquest i el fet que en aquest temps porti a terme una activitat frenètica on hi ha molts objectius a complir a contrarrelotge, fet que provoca que entre les prioritats d'un COJO no es trobi el control exhaustiu de la documentació que genera.

Malgrat tots els impediments, no és justificable que, per ignorància, negligència o de forma intencionada, part de la documentació d'un COJO desaparegui. Al nostre entendre, això difereix molt de l'esperit olímpic que hauria de presidir les actuacions de tots els implicats en uns JO.

Altres entitats que haurien de formar part activa i preocupar-se del destí d'aquest arxiu són les autoritats locals, autonòmiques, nacionals, etc., donat que el mencionat arxiu pertany al patrimoni històric i cultural de la ciutat i del país on se celebren uns JO.

A més, es necessiten lleis nacionals (acompanyades dels reglaments pertinents) sobre arxius que contemplin la particularitat d'institucions com la que ens ocupa (recordem que un COJO té un vida molt limitada, la qual cosa hom sap des del moment de la seva creació), que defineixin de quin tipus d'arxiu es tracta, com (àdhuc a qui) ha de fer-se la transferència, quins documents i durant quan de temps haurien de ser d'accés restringit, etc.

L'acció combinada del COI, els COJOs, els CON i de les autoritats dels països, assegurarien el control i la conservació d'aquestes col·leccions, i, en conseqüència, l'accés futur a aquests documents.

15. En aquest sentit, el COI diu que l'esport en un país té passat, present i futur, i que aquest concerneix tota la població: "...every country in the world ought to have its own sports museum to preserve a part of its history. **It is not so much a question of finance as of the desire to do so**" [*A sports museum...*, 1989] (la negreta és nostra).

El seu interès a promoure l'aparició de Museus ha fet que el COI organitzes a Laussanne, al 1985, el **First World Meeting of Sports Museum Directors** (1st: Lausanne: 1985). La resolució final d'aquesta trobada fou la d'organitzar reunions periòdicament, en principi durant l'any després de cada JO d'estiu. El **Second World Meeting of Sports Museum Directors** (2nd: Barcelona: 1989) ha estat, fins ara, el darrer.

ANNEX

Olimpisme

“1. El Olimpismo moderno fue concebido por Pierre de Coubertin, a cuya iniciativa se reunió en junio de 1894 el Congreso Atlético Internacional de París. El 23 de junio de 1894 se constituyó el Comité Olímpico Internacional (COI).

2. El Olimpismo es una filosofía de vida, que exalta y combina en un conjunto armónico las cualidades del cuerpo, la voluntad y el espíritu. Aliando el deporte con la cultura y la educación, el Olimpismo se propone crear un estilo de vida basado en la alegría del esfuerzo, el valor educativo del buen ejemplo y el respeto por los principios éticos fundamentales universales.

3. El objetivo del Olimpismo es poner siempre el deporte al servicio del desarrollo armónico del hombre, con el fin de favorecer el establecimiento de una sociedad pacífica y comprometida con el mantenimiento de la dignidad humana.

4. Del Olimpismo moderno ha surgido el Movimiento Olímpico, dirigido por el COI.”

[COMITÉ OLÍMPICO INTERNACIONAL, 1992]

Moviment Olímpic

El MO és l'organització mundial de l'acció per a l'olimpisme. El MO comprèn el COI, les federacions internacionals (esportives), els comitès olímpics nacionals, els comitès organitzadors dels jocs olímpics, les associacions nacionals, els clubs i les persones que en formen part, especialment els atletes. A més, el MO inclou d'altres organitzacions i institucions reconegudes pel COI.

“5. El Movimiento Olímpico agrupa bajo la autoridad suprema del COI a organizaciones, atletas y otras personas que aceptan guiarse por las disposiciones de la Carta Olímpica. El criterio de pertenencia al Movimiento Olímpico es el reconocimiento del COI.

6. El Movimiento Olímpico tiene por objetivo contribuir a la construcción de un mundo mejor y más pacífico, educando a la juventud a través del deporte practicado sin discriminaciones de ninguna clase y dentro del espíritu olímpico, que exige comprensión mutua, espíritu de amistad, solidaridad y juego limpio.

7. La actividad del Movimiento Olímpico es permanente y universal, y alcanza su punto culminante en la reunión de los atletas del mundo en el gran festival del deporte que son los Juegos Olímpicos.” [COMITÉ OLÍMPICO INTERNACIONAL, 1992].

Jocs Olímpics

L'olimpisme és més conegut en les seves manifestacions esportives: els jocs olímpics. Els JO són competicions entre atletes, en proves individuals o per equips, i no entre països. Congreguen atletes designats pels CON, una vegada que el COI n'ha acceptat les inscripcions, i competeixen sota la direcció tècnica de les corresponents FI.

(No hem de confondre el terme "olimpíada" amb el de "jocs olímpics", utilitzats molt sovint com a sinònims. "Olimpíada" és el període de quatre anys consecutius que comença amb els jocs de l'olimpíada (estiu) i finalitza amb la inauguració dels jocs de la següent olimpíada.

Si els jocs d'una olimpíada no se celebren, aquesta s'acabarà quatre anys després del dia del seu inici, data que marcarà el començament de la nova olimpíada.

Les olimpíades es compten a partir dels primers JO d'estiu de l'era moderna (Atenes 1896) i els Jocs Olímpics d'hivern. Tant uns com els altres es celebren cada quatre anys (excepte Albertville'92 i Lillehammer'94, que marcaran l'inici d'un nou període per als Jocs Olímpics d'hivern; així s'aconseguirà no fer coincidir els Jocs d'estiu amb els Jocs d'hivern.

Les edicions dels JO han estat:

Jocs OLÍMPICS D'ESTIU

Any	Data	Ciutat	Núm.Olimpíada
1896	6. 4 - 15. 4	Atenes	1
1900	20. 5 - 28.10	París	2
1904	1. 7 - 23.11	St. Louis	3
1908	27. 4 - 31.10	Londres	4
1912	5. 5 - 22. 7	Estocolm	5
1916	NO CELEBRATS		6
1920	20. 4 - 12. 9	Anvers	7
1924	4. 5 - 27. 7	París	8
1928	17.5 - 12. 8	Amsterdam	9
1932	30. 7 - 14. 8	Los Angeles	10
1936	1. 8 - 16. 8	Berlín	11
1940	NO CELEBRATS		12
1944	NO CELEBRATS		13
1948	29. 7 - 14. 8	Londres	14
1952	19. 7 - 3. 8	Hèlsinki	15
1956	22.11 - 8.12	Melbourne i	16

	10. 6 - 17. 6	Estocolm	
1960	25. 8 - 11. 9	Roma	17
1964	0.10 - 24.10	Tokyo	18
1968	12.10 - 27.10	Mèxic	19
1972	26. 8 - 11. 9	Munic	20
1976	17. 7 - 1. 8	Montreal	21
1980	19. 7 - 3. 8	Moscou	22
1984	28. 7 - 12. 8	Los Angeles	23
1988	17. 9 - 2.10	Seül	24
1992	25. 7 - 9. 8	Barcelona	25
1996		Atlanta	26

JOCS OLÍMPICS D'HIVERN

Any	Data	Ciutat	Núm. Olimpíada
1924	25. 1 - 5. 2	Chamonix	1
1928	11. 2 - 19. 2	St. Moritz	2
1932	4. 2 - 13. 2	Lake Placid	3
1936	6. 2 - 16. 2	Garmisch- Partenkirchen	4
1948	30. 1 - 8. 2	St. Moritz	5
1952	14. 2 - 25. 2	Oslo	6
1956	26. 1 - 5. 2	Cortina d'Ampezzo	7
1960	18. 2 - 28. 2	Squaw Valley	8
1964	29. 1 - 9. 2	Innsbruck	9
1968	6. 2 - 18. 2	Grenoble	10
1972	3. 2 - 13. 2	Sapporo	11
1976	4. 2 - 15. 2	Innsbruck	12
1980	13. 2 - 24. 2	Lake Placid	13
1984	8. 2 - 19. 2	Sarajevo	14
1988	13. 2 - 28. 2	Calgary	15
1992	8. 2 - 23. 2	Albertville	6
1994		Lillehammer	17

[Répertoire du Mouvement Olympique 1992..., cop. 1992.]

Bibliografia

Academie Internationale Olympique. Athènes: Académie Internationale Olympique, cop. 1988

Aquesolo Vegas, José Antonio, Arjona Villen, Patricia, Biedma Roldan, Yolanda. *UnISISport: una proposta para la documentació deportiva*. Málaga: Unisport. Junta de Andalucía, 1991. (Documentación Unisport Andalucía; 17)

Casado, Xavier. *La documentació en l'organització dels Jocs Olímpics*. Barcelona, [1992?]. Fulletó de 8 f. sense paginar.

Chiasson, Gilles. "An international bibliographic cooperative information system for sport", en *[IASI] International bulletin of sports information*, Vol. 7, nº 1/2 (1985), p. 7-14

COJO Los Angeles'84. *Official Report of the Games of the XXIIIrd Olympiad Los Angeles 1984*. [Los Angeles: Organizing Committee of the Games XXIIIrd Olympiad, 1985]

COJO México'68. *Mexico 68 [Official report of the Organizing Committee]*. Mexico D.F.: Organizing Committee of the Games of the XIX Olympiad, cop. 1969

COJO Montreal'76. *Montreal 1976: Jeux de la XXle Olympiade Montréal 1976: Rapport Officiel*. Ottawa: COJO'76, cop. 1978

COJO Munich'72. *Die Spiele: le Rapport officiel du Comité Organisateur des Jeux de la XXe. Olympiade Munich 1972*. München: Organisationskomitee für die Spiele der XX Olympiade, cop. 1974

COJO Roma'60. *The Games of the XVII Olympiad Rome 1960: the Official Report of the Organizing Committee*. Roma: Organizing Committee of the Games of the XVII Olympiad, cop. 1960

COJO Seul'88. *Official report: organization and planning*. [Seoul: Seoul Olympic Organizing Committee, 1989]

COJO Tokyo'64. *Games of the XVII Olympiad Tokyo 1964: Official Report of the Organizing Committee*. Tokyo: Organizing Committee, 1966

Comité International Olympique. *Le Mouvement Olympique = The Olympic Movement*. Lausanne: Comité International Olympique, cop. 1987

Comité Olímpico Internacional. *Carta Olímpica (vigente a partir del 23 de julio de 1992)*. Lausana: Comité Olímpico Internacional, 1992

Duchem, Michel. *Obstacles to the access, use and transfer of information from archives: Ramp study [for the General Information Programme and UNISIST]*. Paris: UNESCO, 1983(PGI 83/WS/20)

Killanin, Lord, Rodda, John (ed). *The olympic games 1984*. London: Willow Books Collins, 1983.

Lee, Soon-ja. "Developing a resource collection on the Seoul Olympic Games: the library of the Seoul Olympic Sports Promotion Foundation", *The First international workshop on world olympic academic network: olympic documentation and research cooperation, Seoul, Korea, November 27-29, 1991*. Seoul: The International Organizing Committee of Worlds Olympic Academic Network, [1991], [8 f. sense paginar]

Mallon, Bill. *The Olympics: a bibliography*. New York, London: Garland Publishing, 1984. (Garland Reference Library of Social Science; 246)

Mandell, Richard D. *Historia cultural del deporte*. [Barcelona]: Bellaterra, cop. 1986

Mandell, Richard D. "The modern olympic games: a bibliographical essay", *Sportwissenschaft*, nº 1 (1976), p. 89-98

Morgas SPA, Miquel de. *Cultura, símbols i jocs olímpics: la mediació de la comunicació*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Centre d'Investigació de la Comunicació, 1992. (Informes ; 8)

Olsen, Morgan A. "International sport information and documentacion: principles for further development", *[IASI] International Bulletin of Sports Information*, Vol. 6, nº 3 (1984), p. 6-16

Remans, Albert. *The sports structures in the countries of the Council of Europe*. Brussels: Sport for All. Clearing House, 1987

Répertoire du Mouvement Olympique 1992 = Olympic Movement directory 1992. Lausanne: Comité International Olympique, cop. 1992

Schwirtlich, Anne-Marie. "Archives management for sporting organisations", *Sport information into the 90's: proceedings of a seminar conducted by the*

national Sport Information Centre of the Australian Sports Commission, Canberra, 29-30 March 1990. Canberra: Australian Sports Commission, 1990. p. 46-49

Shoebridge, Michele (ed). *Information sources in sport and leisure*. London [etc]: Bowker-Saur, cop. 1992 *A sports museum: you can and must create one!*. Lausanne: Olympic Museum Library and Study Centre, cop. 1989

Timmer, Rob, Recla, Josef. *International Directory of Sports Organizations: under the auspices of the Internacional Association for Sports Information (IASI)*. Haarlem: Uitgeverij De Vrieseborch, cop. 1984

Wilson, Wayne. "The Amateur Athletic Foundation of Los Angeles Sport Resource Center: a legacy of the 1984 Olympic Games", *The First internacional workshop on world olympic academic network: olympic documentation and research cooperation, Seoul, Korea, November 27-29, 1991*. Seoul: The International Organizing Committee of Worlds Olympic Academic Network, [1991], [8 f. sense paginar]

Visites

- Musée Olympique, Bibliothèque et Centre d'Études Olympiques, (Av. Ruchonnet, 18, 1003 Lausanne, Suïssa).
Octubre 1991.
- Sport Information Resource Centre / Centre de documentation pour le sport, (1600 Promenade James Naismith Drive, Gloucester -Ontario-, Canadà).
Novembre 1992.